

Bankieren en duurzaamheid: een logisch koppel?

Bron: Staatscourant, Nr 222, 17 november 2004, p.6

Duurzaamheidvraagstukken leken de financiële sector voorbij te gaan, maar er bestaat wel degelijk een wederzijdse relatie tussen bankieren en duurzame duurzaamheid. Daarbij is de bank niet alleen een 'volger', maar ook een 'stuurder'.

Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling waarbij aan de behoeften van de nu levende generatie tegemoet wordt gekomen, zonder dat daardoor de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien, in gevaar worden gebracht. Het heeft daarmee een economische, sociale en milieudimensie.

Een bank vervult in een economisch systeem een belangrijke rol: zij is een intermediair tussen vragers en aanbieders van geld. Banken zijn de belangrijkste financiële intermediairs in een economie. De intermediaire functie betreft vooral het bij elkaar brengen en op elkaar doen aansluiten van besparingen en investeringen. Als financieel intermediair tussen marktpartijen heeft een bank de vier bekende functies: transformator van geld naar schaal, looptijd, plaats en risico's. Vooral deze laatste functie (risicospreiding en -beheer) zal voor het bereiken van een duurzame samenleving belangrijk kunnen zijn. Tussen vragers en aanbieders van geld bestaat informatie-asymmetrie, onder meer met betrekking tot duurzaamheidsaspecten. Banken hebben de beschikking over een omvangrijk kredietverleningsapparaat en hebben daardoor een comparatief voordeel in informatie, ten gevolge van de kennis die zij van sectoren, wetgeving en marktontwikkelingen hebben. Door een in beginsel goed zicht op duurzaamheids- en financiële risico's vervullen banken daarmee een belangrijke rol in het reduceren van die informatie-asymmetrie tussen marktpartijen. Een bank kan aan het reduceren van die onzekerheid een waardering (prijs) geven. Tariefdifferentiatie naar duurzaamheidsaspecten is daarmee gerechtvaardigd uit risicoperspectief. Door hun comparatieve kennisvoordeel kunnen banken nog een kwalitatieve stap verder gaan door middel van tariefdifferentiatie uit hoofde van het willen stimuleren van een duurzame ontwikkeling. Met hun financieringsbeleid kunnen banken dan gericht bijdragen aan duurzaam ondernemen. De activiteiten van de (kleine) Triodos Bank zijn een voorbeeld van deze kwalitatieve invloed richting duurzaamheid. De producten van de Triodos Bank zijn er op toegesneden dat spaarders en beleggers zelf aangeven in welke richting hun kapitaal wordt aangewend. De Triodos Bank sluit bepaalde sectoren van financiering uit, zoals wapenproductie, en stimuleert nadrukkelijk andere sectoren, zoals de productie en ontwikkeling van zonne-energie. De overheid zou deze differentiatie in tarieven (verder) kunnen bevorderen door fiscale faciliteiten en doet dat ook onder meer met behulp van de fiscale groeneregeling. Inmiddels zijn ook vele grote reguliere banken, zoals ABN AMRO, Fortis, ING en Rabobank, actief en probeert men elkaar de duurzame loef af te steken. Toch is niet alleen imago een belangrijke drijfveer. Ook risicobeheer en het aanboren van nieuwe markten zijn belangrijke drijfveren voor reguliere banken om een actieve rol met betrekking tot duurzaamheid te spelen. Het 'softe' karakter van duurzaamheid is in de harde financiële wereld al lang tanende.

Duurzame ontwikkeling gaat hand in hand met verandering. Deze verandering kan geleidelijk zijn over een lange periode, zoals het geleidelijk verschuiven van inzichten binnen de bancaire sector, of plotseling over een korte periode (veelal naar aanleiding van een crisis, zoals een zeer ernstige milieuramp) plaatsvinden. Banken hebben, van binnenuit geredeneerd, vooral te maken met geleidelijk veranderende inzichten. Banken kunnen echter wel degelijk ook met plotselinge veranderingen te maken

krijgen. Vooral bij investeringen met een lange termijn horizon van circa 20 jaar, zijn de risico's groot. Een visie hebben op hoe een 'duurzame' samenleving er over bijvoorbeeld 30 jaar uit kan zien is dan noodzakelijk. "Wat is over 20 à 30 jaar acceptabel en wat niet?"; "Welke sectoren en soorten bedrijfsactiviteiten zullen dan nog bestaan en welke niet meer?", zijn vragen die banken daarbij dienen te beantwoorden. De antwoorden op deze vragen geven de legitimering en noodzaak van korte termijn handelingen aan.

Banken hebben zelf ook invloed op die verandering en zijn in staat te sturen op duurzame ontwikkeling. Het veranderende inzicht, dat een bank wellicht niet altijd een 'volger', maar soms ook een 'stuurder' is, zal in eerste instantie zeer geleidelijk zijn, maar kan op een gegeven moment radicaal omslaan. Banken die met die beweging meegaan en op een dergelijke radicale omslag zijn voorbereid en/of daar deel van uitmaken, zullen de 'duurzame' - dat wil zeggen ook uit oogpunt van de eigen bedrijfscontinuïteit - banken van de toekomst zijn. Daadwerkelijk duurzaam bankieren impliceert, dat banken niet afschrijven op relaties die op dit moment relatief gezien niet duurzaam handelen, maar dat zij deze juist begeleiden op de moeilijke weg naar een meer duurzame bedrijfsvoering. Tegelijkertijd zullen banken relaties met duurzame investeringsambities, met veelal nog een hoog innovatief gehalte, moeten ondersteunen met (specifieke) financiële instrumenten in de verwezenlijking van hun ambities. Het is dan ook nadrukkelijk niet wenselijk om op de weg naar duurzaamheid sectorkeuzen te maken of dit van banken te eisen. Slechts waar relaties hardnekkig afkerig blijven van een meer 'duurzame' koers, dat wil zeggen gecontinueerd niet bereid zijn om verbeteringen in een meer duurzame richting aan te brengen, komen dergelijke vragen aan bod. Maar dan is het juist verstandig bancair ondernemerschap om die relatie af te bouwen, met het oog op de slechte continuïteitsperspectieven van die relatie (geen 'goed ondernemerschap' met oog op veranderend overheidsbeleid en veranderende preferenties van marktpartijen). Door open met dit veranderingsproces om te gaan, zowel intern als extern, wordt de noodzakelijke voedingsbodem gelegd voor duurzaam bankieren. Dit is een proces wat niet van de een op de andere dag kan en zal plaatsvinden. Bepalend in het veranderingsproces is hoe een bank in de wereld wil staan.

De auteur promoveerde op 30 september j.l. op zijn proefschrift 'Sustainability in Finance – A Retroductive Exploration'. Hij is Accountmanager Institutionele Relaties bij de Triodos Bank en heeft dit artikel op persoonlijke titel geschreven.